

CONTRA LA DICTADURA LINGÜÍSTICA

M. CARME JUNYENT

Durant molts anys, he anat explicant als meus alumnes d'antropologia lingüística que és molt important aprendre a destriar allò que és universal d'allò que és cultural en la llengua perquè aquest és el fonament de la nostra disciplina: si un tret és universal no el podem correlacionar amb trets culturals.¹ Tampoc no hi podem correlacionar trets que estan regits per la gramàtica, la qual segueix les seves pròpies lleis. Un dels exemples clàssics per il·lustrar aquest fet és el del gènere gramatical i que tan sovint es confon amb una marca de sexe. Aquesta confusió és a l'arrel del desgavell de la «llengua no sexista». Quan els explico això sempre els dic que aquesta és una guerra perduda, que no hi tenim res a fer a part del nostre granet de sorra individual, perquè després de tot el que s'ha invertit en aquest esbudellament de la gramàtica, qualsevol rectifica ara.

Però la cosa comença a ser preocupant. D'una banda, sembla que aquesta opció s'ha convertit en norma en tots els textos que publica la Generalitat i de la mateixa manera que et censuren textos (ja m'hi he trobat), tampoc s'admeten projectes que no

facin ús d'aquestes normes (algun conegut meu s'hi ha trobat), per no parlar de les correccions a les intervencions orals públiques (algun col·lega meu s'hi ha trobat). D'altra banda, si algun home s'hi ha manifestat en contra, immediatament se l'ha desqualificat per ser membre de la «classe opressora». I això encara és més greu. No entenc que pel fet de ser home, se't consideri un inútil a l'hora de dir la teva sobre coses que afecten les dones (si és que n'hi ha alguna, que només les afecti a elles). Però aquesta discriminació per raó de sexe sorgida del feminisme és tota una escenificació de la víctima convertida en botxí. Discriminació i censura, és evident que *no era això*.

El pitjor de tot és que, amb aquestes normes de visibilització, és quan realment ens discriminen. Fa uns anys Josep M. Espinàs podia ironitzar autodesignant-se «home de fer feines», però no sé quina dels alts càrrecs que es volen fer visibles es presentaria com a «alta càrrega». No sé si les dones dels Minyons de Terrassa volen ser minyones, ni, si mai s'arriben a ordenar dones sacerdot, voldran ser sacerdotesses, el que sí que és cert és que les poetes no volen ser poetesses. Tampoc no sé si Angela Merkel vol ser cancellera, però ben segur que prefereix ser la millor canceller que la millor cancellera de la història d'Alemanya. El malentès de tot plegat segurament rau en l'equivalència gènere = sexe, però

casos com el clau/la clau, el son/la son, el llum/la llum mostren que l'oposició de gènere només a vegades correspon al sexe, fins i tot en el cas que ens referim a persones (cortesà/cortesana, home públic/dona pública, etc.). Si això és possible és perquè el gènere masculí inclou el femení (o bé no en diu res), i en els casos que l'inclou, si el desdoblement és perquè considerem que un i altre —homes i dones— són diferents. De la mateixa manera que no diem «catalans i barcelonins» o ens escandalitzen oposicions com «ciudadans i immigrants» perquè impliquen una diferència, per què diem «pares i mares» com si fossin diferents quan tot la vida hem dit tranquil·lament «els meus pares van fer pasqua abans de rams» o «vaig a sopar a casa els meus pares»?

Tot això no passaria d'anècdota, o si més no de font d'exemples per a cursos de llengua, si no fos perquè aquest model es vol imposar amb totes les conseqüències, comportament inclòs. Un dels exemples emblemàtics de l'èxit d'aquest model és aquell que diu que quan la mestra anuncia «Poden sortir al pati tots els nens que hagin acabat els deures», les nenes es queden assegudes perquè no s'hi veuen reconegudes. I és clar, són dones, que n'aprenquin, que es quedin a casa planxant mentre els homes van al futbol.

1. Aquest article va ser publicat originàriament al suplement de Cultura de l'Avui del 23 de maig de 2009.